

انحصار در حقوق کیفری ایران

تألیف:

صغری مهدی نژاد کیا سری

(دکتر حقوق کیفری و مدرس دانشگاه)

انتشارات قانون یار

۱۳۹۵

سرشناسه	:	مهدی نژاد کیاسری، صغری، ۱۳۶۷ -
عنوان و نام پدیدآور	:	انحصار در حقوق کیفری ایران / تألیف صغری مهدی نژاد کیاسری.
مشخصات نشر	:	تهران: انتشارات قانون یار، ۱۳۹۵.
مشخصات ظاهری	:	۱۴۴ ص.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۸۰۷۷-۵۶-۵
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	انحصارات
موضوع	:	Monopolies
موضوع	:	انحصارات -- ایران
موضوع	:	Monopolies -- Iran
موضوع	:	بازرگانی -- مقررات گذاری
موضوع	:	Trade regulation
موضوع	:	حقوق جزا -- ایران
موضوع	:	Criminal law -- Iran
رده بندی کنگره	:	۱۳۹۵ م ۹۹ الف ۸ / HD۲۷۵۷
رده بندی دیویی	:	۳۳۰ ۳
شماره کتابشناسی ملی	:	۴۶۷۰۱۱

انتشارات قانون یار

انحصار در حقوق کیفری ایران

تألیف: صغری مهدی نژاد کیاسری

ناشر: قانون یار

ناظر فنی: محسن فاضلی

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۵

شمارگان: ۱۱۰۰ جلد

قیمت: ۱۰۰۰۰ تومان

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۰۷۷-۵۶-۵

مرکز پخش: تهران، میدان انقلاب، خ منیری جاوید، پلاک ۹۲

تلفن: ۶۶۹۷۳۹۶۰ : کتابفروشی رسولی (چراغ دانش سابق)

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
۱۱.....	فصل اول.....
۱۱.....	شناخت تمهیداتی پدیده انحصار.....
۱۳.....	گفتار اول- مطالعه مفهوم انحصار و انواع رفتارهای ضد رقابتی.....
۵۱.....	فصل دوم.....
۵۱.....	بررسی و تحلیل تیغری، فائیت های انحصاری.....
۵۳.....	گفتار اول- منابع با مایات انحصاری.....
۱۰۳.....	گفتار دوم- تخلفات انحصاری.....
۱۳۹.....	فهرست منابع.....
۱۴۱.....	منابع فارسی.....
۱۴۲.....	ب: پایان نامه ها.....
۱۴۲.....	ج: مقالات.....

مقدمه

بازار رقابتی یکی از انواع بازارها در علم اقتصاد است. بازار محلی است که در آن خرید، فروش، عرضه و تقاضای کالاها و خدمات صورت می گیرد. برای هر کالا و یا خدمت بازاری وجود دارد که در آن رفتار عرضه کنندگان و خریداران در تقابل قرار می گیرند.

در حقیقت هر بازار دو رکن اساسی به نام عرضه و تقاضا دارد. در نظام پیچیده اقتصادی امروز که برادران کالا و خدمت مبادله می شود و در بیشتر اوقات، بازار این کالاها و خدمات به هم پیوسته است و اثر متقابل دارد، عاملی لازم است که نظم تولید و مصرف این کالا و خدمات یعنی تخصیص منابع اقتصادی را به عهده بگیرد، به گونه ای که براساس آن بتوان تصمیمات عاملان اقتصادی را به نحوی منظم ساخت که تعادل در کل بازار برقرار گردد.^۱ به طور کلی بازار دارای چهار رکن می باشد: بازار رقابت کامل، بازار انحصار کامل، بازار رقابت انحصاری و بازار انحصار چندجانبه.

از میان این بازارها، بازار رقابت کامل، تعادل در کل بازار وجود دارد. یعنی در آن هیچ نشانه ای از رقابت شخصی نیست و حال آنکه در بازار انحصاری علاوه بر این که تمام امور بازار را عوامل شخصی تعیین می کنند، قیمت ها کمتر از سقف قیمت در بازار رقابتی است. بنابر این آنچه باعث ایجاد بازار رقابتی می شود، در عامل دولت و بازار است. در حقیقت این دو عنصر در کنار هم و با هم می توانند چنین تضاد را ایجاد کنند. زیرا بازار به تنهایی نمی تواند از تثبیت رفتارهای ضد رقابتی ممانعت به عمل آورد. در نتیجه جهت جلوگیری از بروز رفتارهای انحصاری نیاز به دخالت دولت از طریق تصویب و اجرای مقررات می باشد. این دو فاکتور مورد توجه بسیاری از کشورها قرار گرفته است. که از این میان، نخستین نهضت حقوقی در برابر انحصارطلبی را مردم آمریکا پدید آورده اند. که

^۱ گلستانی نجف آبادی، افروز، جرم انگاری فعالیت های ضد رقابت در پرتو حقوق ایران و سیاست های سازمان تجارت جهانی، پایان نامه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم شناسی، دانشگاه تهران، ۱۳۸۷.

^۲ عبدالمحمد صالح، احتکار یا خیانت به جامعه، ترجمه دکتر مرتضی فہیم کرماتی، انتشارات نوح، ۱۳۵۸، ص ۲۱.

واقعیت و ضرورت های اجتماعی قانون گذار آمریکا را ناگزیر از محدودسازی آزادیها و قانونمند کردن روابط تجاری ساخت و آخرالامر در سال ۱۸۹۰ میلادی اولین قانون ضدانحصار به نام قانون شرمن در آن کشور به تصویب رسید. کم کم و با توجه به اهمیت تنظیم و کنترل روابط حاکم در بازار، قانون گذاران کشورها ی دیگر سعی نموده اند با تصویب قوانین مختلف و وضع ضمانت اجرا، ضمن توسعه رقابت و حذف عوامل زمینه ساز انحصار، به طور کلی از حقوق بنگاه ها در مواجهه با اعمال ضدرقابتی دفاع نمایند. این قواعد و مقررات که الزامات خاصی را نیز در پی دارد، منجر به شکل گیری شاخه ای جدید در حقوق، تحت عنوان ((حقوق رقابتی)) شده است. که ((حقوق ضدانحصاری)) و ((حقوق ضد تراستی)) هم نام گذاری شده اند. ((حقوق رقابت)) به عنوان ابزاری موثر در جهت برقراری رقابت سالم و آزاد، حمایت از حقوق فعالان اقتصادی، ایجاد تعادل در بازار، ایجاد کارایی اقتصادی، رفاه مصرف کنندگان، حمایت اجتماعی و حذف انحصار و عوامل فراهم کننده شرایط انحصار می باشد در کشور ایران، دلیل اشتیاق به پیوستن به اقتصاد جهانی و ضرورت های داخلی تلاش ها یی پراکنده در زمینه مبارزه با انحصارطلبی صورت گرفته است. به عنوان نمونه؛ در قوانین قبل از انقلاب نمونه های فراوانی از قوانین در خصوص منع احتکار به تصویب رسیده بود. در قواعد و مقررات پس از انقلاب اولین نمونه مبارزه با انحصارطلبی به طور نادر در قانون مجازات اخلاص گران در نظام اقتصادی کشور مصوب ۱۳۶۹، صورت گرفته که به جرم انگاری پدیده انحصاری ((پیش خرید فراوان به نفع یک کشاورزی به منظور ایجاد محدودیت و انحصار)) پرداخته است.

تا قبل از تصویب قانون اجرای سیاست های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی که به عنوان یک قانون رقابتی و ضد انحصاری کشور ما می باشد، اشخاص متضرر از اقدامات ضدرقابتی با استفاده از طرح دعوی رقابت نامشروع و مکارانه می توانستند نه تنها تقاضای توقف این اقدامات را بنمایند بلکه خسارات ناشی از آن را نیز مطالبه کنند. برای روشن شدن کارکردهای

قواعد این رشته، دادنامه شماره ۳/۶۹۵ که در تاریخ ۱۳۷۰/۱۲/۱۸ از شعبه سوم دیوان عالی کشور صادر شده به عنوان نمونه های عینی از قواعد ضدانحصاری در زیر آمده است:

((....با توجه به این که اداره ثبت شرکتها و مالکیت صنعتی به شرکت خوانده اعلام نموده بر ای تغییر نام شرکت به آن اداره مراجعه نماید و انواع تولیدات دو شرکت یکسان است و تشابه ب این نام دو شرکت به حدی است که می تواند موجب گمراهی مصرف کننده عادی شود و موجب ثبت سکارانه گردد. مضافاً شرکت خواهان از حسن شهرت و معروفیت برخوردار است لذا ادعوی را محمول بر صحت تشخیص و به استناد ماده ۵۷۸ قانون تجارت حکم بر ابطال و تغییر نام شرکت خوانده صادر می نماید....))